

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Gdańsku

LGD.410.005.03.2016
P/16/021

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Gdańsku
ul. Wały Jagiellońskie 36, 80-853 Gdańsk
T +48 58 768 36 00, F +48 58 768 36 05
lgd@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/16/001 - Przygotowanie do wykonywania zawodu nauczyciela (P/16/021)
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Gdańsku
Kontrolerzy	Ewa Duszka, starszy inspektor k. p., upoważnienie do kontroli nr 98923 z dnia 23 marca 2016 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Zespół Szkół nr 3, ul. J. J. Haffnera 55, 81-715 Sopot (dalej: „Szkoła”)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Barbara Nowodworska, Dyrektor Zespołu Szkół nr 3 w Sopocie (dalej: „Dyrektor”) (dowód: akta kontroli str. 3-4)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna W latach szkolnych 2012/2013 – 2015/2016 Dyrektor zapewniła nauczycielom stażystom ubiegającym się o stopień awansu nauczyciela kontraktowego warunki do rozwoju zawodowego, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 marca 2013 r. w sprawie uzyskiwania stopni awansu zawodowego przez nauczycieli¹ (dalej: „rozporządzenie w sprawie uzyskiwania awansu zawodowego”). Dyrektor prawidłowo wyznaczyła opiekunów stażu, określając pisemnie ich zadania oraz umożliwiła nauczycielom stażystom obserwacje zajęć prowadzonych przez opiekunów i prowadzenie zajęć dydaktycznych. Zapewniła zachowanie terminów wynikających z procedury awansu zawodowego.

Stwierdzono jednak, że członkowie Komisji Kwalifikacyjnych powołanych do przeprowadzenia postępowania kwalifikacyjnego na stopień nauczyciela kontraktowego dla nauczyciela ubiegającego się o stopień awansu zawodowego nie zadawały nauczycielom stażystom pytań odnoszących się do wszystkich wymagań wskazanych w § 6 ust. 2 rozporządzenia w sprawie uzyskiwania awansu zawodowego.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Zapewnienie nauczycielowi stażystę ubiegającemu się o stopień awansu nauczyciela kontraktowego warunków do rozwoju zawodowego

Opis stanu faktycznego

1.1. Warunki organizacyjne do realizacji rozwoju zawodowego przez nauczyciela stażystę

W roku szkolnym 2015/2016 (stan na 30 września 2015 r.) w Szkole było zatrudnionych 59 nauczycieli, z tego: 32 nauczycieli dyplomowanych, 13 nauczycieli mianowanych, 11 nauczycieli kontraktowych, 2 nauczycieli bez stopnia² i 1 nauczyciel stażysta.

(dowód: akta kontroli str. 5-14)

W latach 2013-2015 stopień awansu zawodowego nauczyciela kontraktowego uzyskało pięć osób³, spośród których w Szkole zatrudniono cztery osoby. W roku szkolnym 2015/2016 staż na nauczyciela kontraktowego rozpoczęła (i kontynuuje) jedna osoba⁴.

(dowód: akta kontroli str. 15-20, 55, 65-67, 569-595)

¹ Dz. U. poz. 393. Do dnia 2 stycznia 2013 r. obowiązywało rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 1 grudnia 2004 r. w sprawie uzyskiwania stopni awansu zawodowego przez nauczycieli (Dz.U. Nr 260, poz. 2593, ze zm.).

² Nauczyciele trenerzy żeglarstwa, zatrudnieni w miesiącach wrzesień – październik i maj – czerwiec, tj. podczas zajęć prowadzonych na Zatoce Gdańskiej.

³ Nauczyciel wychowania fizycznego A.G. – opiekun M.S. (nauczyciel wychowania fizycznego); psycholog N.R. – opiekun M.M. (nauczyciel języka angielskiego); nauczyciel wychowania fizycznego M.C. – opiekun M.S. (nauczyciel wychowania fizycznego); nauczyciel wychowania fizycznego N.S. – opiekun P.S. (nauczyciel wychowania fizycznego); nauczyciel wychowania w świetlicy K.P. – opiekun E.F. (nauczyciel edukacji wczesno – szkolnej).

⁴ Nauczyciel religii J.C. – opiekun M.M. (nauczyciel języka angielskiego).

Powyższe osoby nawiązały stosunek pracy w Szkole i uzyskały stopień nauczyciela stażysty, rozpoczynając staż na stopień nauczyciela kontraktowego nie później, niż w ciągu 14 dni od dnia rozpoczęcia zajęć w Szkole, stosownie do art. 9a ust. 2 i art. 9d ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta nauczyciela⁵ (dalej: „KN”).

(dowód: akta kontroli str. 55-64)

Dyrektor każdorazowo przydzieliła nauczycielowi stażystę opiekuna stażu spośród nauczycieli mianowanych lub dyplomowanych (czterech opiekunów stażu, dwóch⁶ posiadało stopień nauczyciela dyplomowanego). Opiekunowie stażu w przypadku trzech nauczycieli stażystów reprezentowali tożsame ze stażystami przedmioty (wychowanie fizyczne), w jednym pokrewne (edukacja wczesnoszkolna – wychowanie w świetlicy), natomiast w dwóch inne tj. opiekunem nauczyciela stażysty nauczającego religii oraz nauczyciela stażysty – psychologa był nauczyciel języka angielskiego.

Dyrektor wyjaśniła, że przy wyborze opiekunów kierowała się umiejętnością dzielenia się doświadczeniem i naprowadzania nauczyciela stażysty na podejmowanie właściwych metod i form pracy oraz predyspozycjami osobowościowymi. Ponadto wskazała, że w dwóch przypadkach opiekunami stażystów nie byli nauczyciele reprezentujący tożsame lub pokrewne przedmioty z uwagi na brak takich nauczycieli w tym czasie (religia, psycholog), co nie stanowiło przeszkody w bardzo dobrej współpracy, m.in. z uwagi na doświadczenie tych nauczycieli i umiejętność w pracy ze stażystami.

(dowód: akta kontroli str. 49-54, 65-67, 72)

W kontrolowanym okresie opiekunowie stażu przewodniczyli zespołom zadaniowym i projektowym⁷ (dwóch), pełnili funkcję przewodniczących zespołów przedmiotowych⁸ (dwóch), a jeden prowadził laureatów i finalistów konkursów wojewódzkich⁹. Żaden z opiekunów nie legitymował się ukończeniem jakiegokolwiek formy doskonalenia zawodowego związanego z rolą opiekuna stażu, nie był ekspertem ds. awansu zawodowego, egzaminatorem zewnętrznym, nie realizował własnego programu kształcenia oraz nie był powiatowym lub wewnątrzszkolnym koordynatorem doskonalenia zawodowego nauczycieli.

W latach 2011-2015 wszyscy opiekunowie stażu brali udział łącznie w 20 formach doskonalenia i szkoleń. Ponadto opiekunowie stażu przygotowywali w ramach nauczanego przedmiotu: do zawodów sportowych, w tym ogólnopolskich i międzynarodowych (wychowanie fizyczne – dwóch opiekunów) oraz ogólnopolskich i wojewódzkich konkursów przedmiotowych (po jednym opiekunie – wychowanie wczesnoszkolne i język angielski).

(dowód: akta kontroli str.72-100)

W kontrolowanym okresie miesięczny dodatek funkcyjny za pełnienie zadań opiekuna stażu określono w Uchwale Rady Miasta Sopotu¹⁰ w wysokości od 46 do 85 zł. W latach 2012 – 2016 obowiązywała średnia kwota dodatków dla nauczycieli w Szkole, w tym dla opiekuna stażu – w kwocie 60 zł. W poszczególnych latach – od 1 września 2012 r. do 30 czerwca 2016 r. – wypłacony dodatek do wynagrodzenia opiekunów nauczycieli stażystów, aplikujących do stopnia nauczyciela kontraktowego, wyniósł łącznie 3,2 tys. zł,

⁵ Dz. U. z 2014 r. poz. 191, ze zm.

⁶ Jeden z nauczycieli opiekunów (M.M.) uzyskał awans na nauczyciela dyplomowanego w trakcie roku szkolnego 2014/2015, tj. jako nauczyciel dyplomowany sprawował opiekę nad jednym nauczycielem stażystą.

⁷ Opiekun E.F. (nauczyciel edukacji wczesnoszkolnej i przyrody) – Koordynator projektu „Lepszy start” – wyrównywanie szans edukacyjno- rozwojowych dzieci klas I-III samorządowych szkół podstawowych Gminy Miasta Sopot 2011/2012; opiekun M.M. (nauczyciel języka angielskiego) – koordynator projektu Socrates Comenius „Dziecięcy przewodnik turystyczny” 2005-2008.

⁸ Opiekun S.M.(nauczyciel wychowania fizycznego) – Przewodniczący Zespołu nauczycieli wychowania fizycznego w roku szkolnym 2012/2013 i 2013/2014; opiekun M.M. (nauczyciel języka angielskiego) – Przewodnicząca Zespołu nauczycieli języków obcych od 2011 do 2016 r.

⁹ Opiekun M.M. (nauczyciel języka angielskiego) – Wojewódzki Konkurs „Mała matura” poziom rozszerzony 2011/2012; Wojewódzki Konkurs Kuratoryjny z języka angielskiego 2012/2013 – 2 osoby uzyskały tytuł finalisty; Wojewódzki Konkurs „Mała matura” poziom podstawowy 2012/2013 – zajęcie I i II miejsca oraz poziom rozszerzony 2012/2013 – II miejsce; Wojewódzki Konkurs języka angielskiego „Mała matura” 2014 – wyróżnienie; Wojewódzki Konkurs Języka Angielskiego dla klas VI „Jestem lingwistą” 2014 – zajęcie II miejsca.

¹⁰ Uchwała Rady Miasta Sopotu Nr IV/14/2011 z 28 stycznia 2011 r. zmieniająca uchwałę w sprawie regulaminu określającego niektóre zasady wynagradzania nauczycieli zatrudnionych w szkołach i placówkach oświatowych oraz opiekunów – wychowawczych prowadzonych przez Miasto Sopot (Uchwała Nr XXIV/305/2009 z 06.03.2009 r.).

tj. odpowiednio¹¹: 0,5 tys. zł; 0,6 tys. zł; 0,7 tys. zł; 1,1 tys. zł; 0,3 tys. zł. Dodatki z powyższego tytułu były wypłacane przez okres pełnienia funkcji opiekuna stażu¹² tj. przez okres dziewięciu miesięcy - od 1 września do 31 maja.

Dyrektor wyjaśniła, że funkcja opiekuna stażu jest ściśle powiązana ze stażem nauczyciela, dlatego dodatek funkcyjny był wypłacany za okres faktycznego sprawowania tej funkcji. Projekt oceny dorobku zawodowego nauczyciela za okres stażu opiekun opracowywał pod koniec maja, tj. w trakcie stażu, a przedstawiał na początku czerwca.

(dowód: akta kontroli str. 21-48, 65-68)

W okresie stażu nauczyciele stażyści realizowali plany rozwoju zawodowego, których projekty zostały przedłożone Dyrektorowi w terminie 20 dni od dnia rozpoczęcia zajęć, tj. zgodnie z § 3 ust. 1 rozporządzenia w sprawie uzyskiwania awansu zawodowego i następnie zatwierdzone przez Dyrektora w terminie określonym w § 3 ust. 3 ww. rozporządzenia, tj. w terminie 30 dni od dnia rozpoczęcia zajęć. Po zakończeniu stażu nauczyciele złożyli Dyrektorowi w terminie 30 dni tj. zgodnie z wymogiem określonym w § 4 ust. 4 rozporządzenia w sprawie uzyskiwania awansu zawodowego sprawozdania z realizacji planów rozwoju zawodowego.

(dowód: akta kontroli str. 55)

W Szkole nie obowiązywała jednolita struktura planu rozwoju zawodowego i sprawozdania z jego realizacji. Dyrektor wyjaśniła m.in., że podstawą opracowania planów rozwoju i sprawozdań było rozporządzenie w sprawie uzyskiwania awansu zawodowego. Ustnie ustalono, że należy odnieść się do każdego wymagania określonego w powyższym rozporządzeniu.

(dowód: akta kontroli str. 65-68)

Dyrektor każdorazowo dla opiekuna nauczyciela odbywającego staż określiła pisemnie „Kompetencje i obowiązki nauczyciela opiekuna stażu w Zespole Szkół Nr 3 w Sopocie”, które oprócz obowiązków wskazanych w art. 9c KN, obejmowały: „pomoc w określeniu słabych i mocnych stron oraz formułowanie wniosków doskonalących”; „udzielanie wskazówek dot. uzupełnienia wiedzy metodycznej oraz pedagogicznej i informowanie Dyrektora o przypadkach rażących błędów i zaniedbań”.

W badanym okresie wyznaczony opiekun oraz stażysta podpisywali między sobą kontrakt, obowiązujący w całym okresie odbywania stażu¹³, dotyczący wzajemnej współpracy. W podpisanych kontraktach poza zadaniami określonymi w art. 9c ustawy KN ujęto m.in.: (dla trzech z pięciu kontraktów) zadania opiekuna stażu w tym spotkania informacyjne i diagnostyczne raz w miesiącu, instruktażowo-konsultacyjne wg. potrzeb oraz zadania stażysty w tym: aktywny udział w pracach rady pedagogicznej, dokumentowanie realizacji zadań wynikających z planu rozwoju zawodowego jak również doskonalenie zawodowe w szkole i poza nią. Powyższe kontrakty nie były akceptowane przez Dyrektora.

(dowód: akta kontroli str. 49-54, 600-611)

Wykonanie zadań dotyczących pomocy w przygotowywaniu planu rozwoju zawodowego (art. 9c ust. 5 KN) i pomocy w określeniu słabych i mocnych stron oraz formułowanie wniosków doskonalących - wpisane w obowiązki opiekuna nauczyciela odbywającego staż, nie były dokumentowane, co uniemożliwiło określenie zakresu, metody i wymiaru wsparcia w tym zadaniu nauczyciela stażysty przez opiekuna. W jednym przypadku nauczyciel stażysta ogólnie potwierdził w sprawozdaniu z przebiegu rozwoju zawodowego udzielenie wsparcia przez opiekuna w przygotowywaniu planu rozwoju zawodowego.

Dyrektor wyjaśniła, że opiekunowie stażu we wszystkich przypadkach udzielali pomocy nauczycielom stażystom w przygotowywaniu planu rozwoju zawodowego nauczyciela, tj. m.in. sprawdzali je, nanosili poprawki, rozmawiali ze stażystami, wskazywali materiały

¹¹ Według lat budżetowych.

¹² Co było uregulowane przez Dyrektora w dokumentach sporządzanych indywidualnie dla każdego opiekuna stażu pn. „Kompetencje i obowiązki nauczyciela opiekuna stażu w Zespole Szkół Nr 3 w Sopocie”.

Dodatki w siedmiu przypadkach wypłacane były w niepełnej wysokości. W Uchwałach Rady Miasta Sopotu określono, że wysokość dodatków funkcyjnych ustala się na czas określony nie dłuższy niż rok szkolny oraz, że dodatek funkcyjny nie przysługuje m.in. w okresach, za które nie przysługuje wynagrodzenie zasadnicze

¹³ tj. dla czterech od 01 września do 31 maja, a dla jednego od 01 września do 30 czerwca

źródłowe. Szkoła nie przechowywała kolejnych wersji planów do poprawek, tylko ostateczny, który jest przedkładany Dyrekcji.

(dowód: akta kontroli str. 49-54, 65-68; 101-143, 148-151, 156-159, 164-167, 172-174)

Plany rozwoju opracowane przez stażystów obejmowały wymagania niezbędne do uzyskania stopnia nauczyciela kontraktowego, określone w § 6 ust. 2 rozporządzenia w sprawie uzyskiwania awansu zawodowego, tj.:

- znajomość organizacji, zadań i zasad funkcjonowania szkoły, w której nauczyciel odbywał staż;
- umiejętność prowadzenia zajęć w sposób zapewniający właściwą realizację statutowych zadań szkoły, w której nauczyciel odbywał staż;
- znajomość środowiska uczniów, ich problemów oraz umiejętność współpracy ze środowiskiem uczniów;
- umiejętność omawiania prowadzonych i obserwowanych zajęć.

Powyższe plany w odniesieniu do zadań, działań, form, dowodów i terminów realizacji zostały sformułowane w sposób ogólny, tj. uwzględniały m.in. zapisy w zakresie :

- form realizacji oraz terminu realizacji działań¹⁴: „na bieżąco w trakcie stażu”; „okres stażu”; poprzez wskazanie miesiąca lub „systematycznie”;
- osób wspomagających¹⁵ (nie określając zakresu i sposobu wsparcia): „opiekun stażu”; „nauczyciel odpowiedzialny za tygodniowy rozkład zajęć”; „dyrektor; zastępca dyrektora”; „inni nauczyciele”; „wychowawcy klas”;
- sposobu dokumentowania działań i dowodów realizacji¹⁶: „opracowanie planu rozwoju zawodowego”; „harmonogram spotkań”; „elektroniczny dziennik lekcyjny”; „prawidłowo prowadzona dokumentacja przebiegu nauczania”; „zaświadczenia, dyplomy potwierdzające udział w szkoleniach”; „sprawozdanie z realizacji stażu”; „harmonogram obserwowanych zajęć”; „arkusz hospitacji”.

Plany nie określały mierzalnych wskaźników osiągnięć przyporządkowanych poszczególnym zadaniom, nie określano w nich precyzyjnie konkretnych umiejętności dydaktycznych i metodycznych właściwych dla przedmiotu/rodzaju zajęć, jak i zadań wychowawczych, w odniesieniu do wymagań, jakie mają być osiągnięte w okresie stażu.

W czterech planach wskazano, że głównym celem jest uzyskanie stopnia awansu zawodowego nauczyciela kontraktowego (w dwóch planach sporządzanych w 2012 r. nie określono celu głównego). Wszystkie plany rozwoju zawodowego częściowo obejmowały te same zagadnienia z zakresu znajomości organizacji zadań i zasad funkcjonowania Szkoły, tj. zawierały m.in. zapisy dotyczące poznania i analizy przepisów procedur awansu zawodowego, nawiązania współpracy z opiekunem stażu oraz zapoznania się ze sposobem prowadzenia dokumentacji szkolnej.

W planach nie odnotowywano wykazu zajęć obserwowanych przez stażystę i opiekuna (wskazywano częstotliwość: „raz w miesiącu”¹⁷, „dwa razy w miesiącu”¹⁸ i „wg. wcześniej ustalonych terminów”¹⁹ lub „okres stażu”²⁰).

Dyrektor wyjaśniła, że rozporządzenie w sprawie uzyskiwania stopni awansu zawodowego nauczycieli nie narzuca konkretnego schematu planu rozwoju zawodowego, a zbytne uszczegółowienie planu rozwoju zawodowego nauczyciela ograniczyłoby jego kreatywność, utrudniłoby jego rozwój zawodowy oraz pracę Szkoły, ponieważ w trakcie roku szkolnego pojawiają się coraz to nowe zadania i wymagania, które nie są znane na początku roku szkolnego, a także nowe oferty szkoleń i stażysta nie jest pewien swoich mocnych i słabych stron. Ponadto Dyrektor wskazała, że zapisy ogólne we wszystkich planach rozwoju

¹⁴ We wszystkich sześciu planach rozwoju zawodowego

¹⁵ W dwóch planach rozwoju zawodowego

¹⁶ W pięciu planach rozwoju (plan rozwoju nauczyciela stażysty (religia) sporządzony 1 września 2015 r. nie ujmował zapisów dotyczących dowodów realizacji z podejmowanych działań.

¹⁷ W trzech planach rozwoju zawodowego dla zajęć obserwowanych przez stażystę, a w czterech dla zajęć przez niego przeprowadzanych,

¹⁸ W jednym planie rozwoju zawodowego dla zajęć obserwowanych,

¹⁹ W jednym planie rozwoju zawodowego dla zajęć obserwowanych i przeprowadzanych przez stażystów

²⁰ W jednym planie rozwoju zawodowego dla zajęć obserwowanych i przeprowadzanych przez stażystów

zawodowego stażystów dają możliwość najlepszego rozwoju zawodowego poprzez dostosowanie doskonalenia zawodowego do indywidualnych potrzeb nauczyciela oraz potrzeb Szkoły i rozwiązania takie przynoszą bardzo dobre efekty w Szkole.

Plan wychowawczy, profilaktyki Szkoły i doskonalenia zawodowego nauczycieli oraz nadzoru pedagogicznego nie zawierały informacji o nauczycielach stażystach (ten ostatni – za wyjątkiem „Harmonogramu obserwacji” na dany rok szkolny).

W planach rozwoju zawodowego (i sprawozdaniach z ich realizacji) nie znajdowały się odwołania do konkretnych priorytetów i zadań/projektów określonych w dokumentach szkolnych na dany rok szkolny m.in. ze względu na to, iż dokumenty te formułowane były w sposób ogólny. Stąd też działania zawarte w planach rozwoju odnosiły się w pośredni sposób do celów o charakterze ciągłym określonych w planie nadzoru, planie doskonalenia, planie wychowawczym i szkolnym programie profilaktyki.

Dyrektor wyjaśniła, że plan doskonalenia zawodowego nauczycieli w sposób ogólny uwzględnia wszystkich nauczycieli zatrudnionych w Szkole w danym roku szkolnym, w tym nauczycieli stażystów. Plan ten nie uwzględnia poszczególnych planów rozwoju nauczycieli stażystów, ponieważ nauczyciel stażysta, opiekun czy dyrektor nie są w stanie określić potrzeb stażysty w pierwszych dniach września. Ogólne zapisy w planie doskonalenia zawodowego wynikają z potrzeb Szkoły i umożliwiają nauczycielowi stażystcie skorzystanie z oferty doskonalenia zawodowego w zakresie, który wymaga u niego wspomagania. Szkolny program wychowawczy i szkolny program profilaktyczny dotyczą uczniów i każdy nauczyciel, w tym stażysta, jest zobowiązany do realizacji zadań zawartych w tych programach. W programie wychowawczym i profilaktycznym Szkoły są określone zadania oraz osoby odpowiedzialne za realizację poszczególnych zadań: pedagog, psycholog, wychowawcy i nauczyciele. Wychowawcy na podstawie szkolnego programu wychowawczego i profilaktycznego opracowują plan pracy wychowawcy na dany rok szkolny dla swojej klasy.

(dowód: akta kontroli str. 65-69, 101-137, 490-562, 564-566)

Spośród pięciu badanych sprawozdań z realizacji planów rozwoju nauczycieli stażystów²¹, wszystkie odnosiły się do zagadnień uwzględnionych w planach rozwoju zawodowego. Ponadto wskazywały na wykonane w trakcie stażu obowiązki oraz osiągnięcia stażysty, jak również zdobyte doświadczenie zawodowe i nosiły cechy indywidualne. We wszystkich sprawozdaniach z realizacji planów rozwoju nauczycieli stażystów ujęto m.in. informacje o:

- obserwacji lekcji oraz ich prowadzenia (bez wskazania wykazu i tematów tych zajęć);
- uczestnictwa w różnych formach doskonalenia zawodowego (trzech z pięciu nauczycieli stażystów wymieniło tematy szkoleń) oraz w dodatkowych zajęciach (tj. nauczyciele wychowania fizycznego – indywidualne treningi techniki gry w koszykówkę, organizowanie koszykarskich treningów pokazowych, udziału w naborze do klas sportowych, udział w turniejach, regatach, prowadzenie zajęć tanecznych, organizowanie żeglarskich treningów pokazowych; psycholog – przeprowadzenie ankiety dotyczącej wymuszeń w szkole, prowadzenie warsztatów, pogadanek, zajęć na temat integracji, stresu, cyberprzemocy, edukacji seksualnej, myślenia twórczego; wychowawca świetlicy – regularna pomoc dzieciom w świetlicy w odrabianiu zadań domowych, opiekun dzieci podczas konkursu oraz organizator konkursu z języka angielskiego);
- nawiązania współpracy z wychowawcami oraz pozostałymi nauczycielami pracującymi w Szkole;
- omawiania problemów, m.in. z Dyrekcją Szkoły,
- realizacji zadań dydaktyczno – metodycznych oraz wychowawczych, tj. poprzez wskazanie w sposób ogólny m.in.: współpracy z opiekunem i innymi nauczycielami poprzez korzystanie z ich wiedzy i doświadczenia – radzenie sobie z dziećmi przeszkadzającymi na lekcji, poznanie różnych form i technik ich prowadzenia, uzyskiwanie wskazówek z zakresu organizacji zajęć, stosowanie nowych metod i form prowadzenia lekcji; stosowanie nowej wiedzy w praktyce – szybsza i bardziej efektywna

²¹ Termin zakończenia stażu jednego z nauczycieli stażystów przypada na 31.05.2016 r.

pomoc uczniom oraz rozwinięcie umiejętności w zakresie rozwiązywania problemów wychowawczych i edukacyjnych; kontakt np. z pedagogiem i psychologiem szkolnym – poznanie środowiska, sytuacji i problemów uczniów; współtworzenie scenariuszy lekcji – ustalenie i doskonalenie mocnych stron nauczyciela stażysty i poprawa słabych.

Dodatkowo psycholog wykazała kontakt z innymi instytucjami (Poradnią Psychologiczną – Pedagogiczną i Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej).

W ocenach dorobku zawodowego Dyrektor wskazała, że określone w planach zadania zostały w pełni zrealizowane.

(dowód: akta kontroli str. 138-178)

Dyrektor umożliwiła nauczycielom stażystom:

- poznanie organizacji, zadań i zasad funkcjonowania Szkoły, w tym: przepisy związane z jej funkcjonowaniem, sposób prowadzenia dokumentacji obowiązującej w Szkole, przepisy dotyczące zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków nauki i pracy;

Dyrektor wyjaśniła, że poprzez spotkania co najmniej raz w miesiącu ze stażystą i/lub opiekunem stażu orientowała się, czy wiedza nauczyciela stażysty sukcesywnie się powiększa i czy ma zapewnione odpowiednie warunki do realizacji stażu, czego nie dokumentowała z uwagi na brak takiego obowiązku i potrzeby. Dyrektor wskazała, że nauczyciele stażysty korzystali ponadto z możliwości obserwacji zajęć dydaktycznych na których również weryfikowano ich wiedzę i postępy, uczestniczyli w różnych formach doskonalenia na terenie Szkoły np. w radach pedagogicznych, oraz poza Szkołą;

(dowód: akta kontroli str. 65-69, 101-178)

- obserwację co najmniej jednej godziny zajęć w miesiącu prowadzonych w Szkole – łącznie 52 godzin zajęć (wszystkie dotyczyły zajęć dydaktycznych), w każdym przypadku zajęcia prowadził opiekun stażu, z tego w 36 przypadkach – nauczyciel tego samego przedmiotu lub rodzaju zajęć. Powyższe obserwacje każdorazowo nauczyciel stażysta dokumentował: w czterech przypadkach w „Arkuszach lekcji obserwowanych przez stażystę” i w jednym przypadku w „Harmonogramie spotkań opiekuna stażu ze stażystą”²², w których m.in. opisano przewidywane cele i efekty, zastosowane metody, środki i pomoce dydaktyczne oraz formułowano spostrzeżenia dotyczące obserwowanej lekcji.

W jednym przypadku Szkoła nie posiadała dokumentacji z tych obserwacji z powodu, jak wyjaśniła Dyrektor, zwrotu ich części nauczycielowi stażystie po zakończeniu postępowania i braku potrzeby jej przechowywania. Potwierdzenie spełnienia obowiązku prowadzenia raz w miesiącu lekcji w obecności opiekuna oraz obserwacji lekcji potwierdziła Dyrektor; adnotacja o tym znajduje się w sprawozdaniu z realizacji planu rozwoju zawodowego;

- przeprowadzenie z uczniami łącznie 52 godzin zajęć edukacyjnych, z tego: 34 godzin zajęć dydaktycznych i 18 wychowawczych – wszystkie zajęcia przeprowadzono w obecności opiekuna stażu oraz 13 w obecności wicedyrektorów szkoły (w tym dwie obserwacje zajęć nauczyciela stażysty psychologa); zajęcia dokumentowano w „Arkuszach obserwacji lekcji” i w jednym przypadku – w „Harmonogramie spotkań opiekuna stażu ze stażystą”²³, w których m.in. przy pomocy różnych technik (punktowej, opisowej) oceniano jakość obserwowanej lekcji²⁴, natomiast dwóch opiekunów stażu

²² W harmonogramie uwzględniono m.in. zajęcia prowadzone/obserwowane przez opiekuna stażu/Dyrekcję/stażystę; tematykę i terminy spotkań oraz uwagi i wnioski.

²³ W harmonogramie uwzględniono m.in. zajęcia prowadzone/obserwowane przez opiekuna stażu/Dyrekcję/stażystę; tematykę i terminy spotkań oraz uwagi i wnioski.

²⁴ W jednym przypadku weryfikowano, czy nauczyciel: podaje cele lekcji sformułowane w języku ucznia; informuje uczniów, na co będzie zwracał uwagę w czasie sprawdzania wiadomości; zadaje pytania kluczowe; prowadzi lekcję na kilku poziomach nauczania; stosuje różne metody i techniki nauczania; kieruje do uczniów słabszych indywidualne zalecenia wyrównawcze; stwarza uczniom zdolnym możliwość wykonania dodatkowych zadań; zadaje zróżnicowane zadania domowe; traktuje uczniów podmiotowo.

W trzech przypadkach w pkt. od 0 do 2 oceniano, czy nauczyciel: precyzyjnie formułuje cele lekcji – zrozumiałe dla ucznia; stosuje przydział zadań dostosowany do poziomu ucznia; stosuje właściwe metody i pomoce dydaktyczne; współpracuje z uczniem/grupą, udziela fachowych porad; obserwuje pracę uczniów; prezentuje umiejętności, osiąga założone cele.

w ww. Arkuszach obserwacji lekcji" i w „Harmonogramie spotkań" sformułowało łącznie cztery uwagi/zalecenia (dotyczące problemów z emisją głosu; braku zróżnicowanych zadań domowych, doprecyzowania rozplanowania lekcji – podsumowanie i powtórzenie najważniejszych wiadomości, utrzymania dyscypliny i egzekwowanie ustaleń). W jednym przypadku Szkoła nie posiadała dokumentacji z tych obserwacji.

Dyrektor wyjaśniła, że wszystkie przeprowadzone „hospitacje" (wicedyrektora, opiekuna stażu, stażysty) były szczegółowo omawiane z nauczycielami stażystami w obecności ich opiekunów, w tym wydane zalecenia, podawano również wskazówki, które nauczyciele stażysty mogli wykorzystać na kolejnych lekcjach. Dyrektor wskazała, że potwierdzeniem wzięcia pod uwagę przez nauczycieli stażystów zaleceń i sugestii był brak uwag do przebiegu kolejnych lekcji obserwowanych przez opiekuna, a z przeprowadzonych rozmów dotyczących przeprowadzanych lekcji nie sporządzano notatek z uwagi na brak takiej potrzeby;

(dowód: akta kontroli str. 179-321, 397-398, 486-488)

- uczestniczenie w wewnątrzszkolnych formach doskonalenia zawodowego, w tym w posiedzeniach szkoleniowych²⁵ Rady pedagogicznej (od dwóch do pięciu razy)²⁶ oraz w spotkaniach zespołów przedmiotowych (od trzech do ośmiu razy)²⁷;
- korzystanie (trzykrotnie) przez jednego z nauczycieli stażystów (psychologa) z inicjatywy Dyrektora z pomocy merytorycznej i metodycznej w poradni psychologiczno-pedagogicznej w celu m.in. nabywania umiejętności współpracy z tą jednostką, dobierania odpowiednich metod terapeutycznych; efektem korzystania z powyższej pomocy była m.in. lepsza umiejętność tworzenia kart indywidualnych potrzeb ucznia oraz planu działań wspierających, poznanie dostępnych programów profilaktycznych i umiejętność efektywnego zaopiekowania się uczniem w stanie lękowym i depresyjnym. Powyższa pomoc w dwóch przypadkach nie wynikała wprost z planów rozwoju zawodowego, uwzględniona była natomiast w sprawozdaniu z realizacji tego planu.

(dowód: akta kontroli str. 101-107, 138-143, 323-325; 399-404)

Ponadto stażysty uczestniczyli w 20²⁸ zewnętrznych formach doskonalenia zawodowego, z tego: sześciu stażystów w jedenastu szkoleniach (od 1,5 do 38 godzin), pięciu stażystów w siedmiu konferencjach (od 5 do 12 godzin), jednym warsztacie (ok. 1,5 godziny) oraz jednym kursie doskonalącym (30 godzin). We wszystkich przypadkach powyższe formy doskonalenia nie wynikały wprost z zatwierdzonych planów rozwoju zawodowego, planów nadzoru pedagogicznego i planów doskonalenia zawodowego. W „Planach nadzoru pedagogicznego" na kolejne lata szkolne²⁹ ujęto m.in.: doskonalenie metodologii nauczania, pracę z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, pomoc psychologiczną, kształtowanie umiejętności pracy w grupie, doskonalenie pracy wychowawcy; doskonalenie: nauczycieli wychowania fizycznego i umiejętności mediacyjnych, natomiast w planach rozwoju zawodowego³⁰: udział w formie doskonalenia zawodowego – wewnątrzszkolnym

²⁵ Przedmiotem Rad pedagogicznych było: zapewnienie uczniom bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, opieki i wychowania, omówienie zasad ewakuacji uczniów w przypadku zagrożenia pożarem, procedury i regulaminy szkolne, zmiany w przepisach dotyczących oświaty, ścieżka awansu zawodowego, sposób prowadzenia dokumentacji, sposoby pracy z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, pomoc psychologiczna, Wewnątrzszkolny System Oceniania.

²⁶ dwóch nauczycieli stażystów - pięć razy; jeden - dwa razy; trzech - trzy razy

²⁷ jeden nauczyciel stażysta – trzy razy; dwóch – cztery razy; jeden – pięć razy; dwóch – osiem razy

²⁸ 6 nauczycieli stażystów.

²⁹ W planach nadzoru pedagogicznego na: 2012/2013 – „doskonalenie metodologii nauczania; analiza wyników nauczania – EWD; jak sobie radzić z kłopotliwym rodzicem; wykorzystanie pomocy multimedialnych w nauczaniu; aktywizacja uczniów na lekcji; praca z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi; pomoc psychologiczna (depresja u dzieci i młodzieży – rozpoznanie i terapia, uzależnienia)"; 2014/2015 – „doradztwo zawodowe; pomoc w osiągnięciu uczniowi sukcesu edukacyjnego; pomoc dziecku w rodzinie z problemem alkoholowym; doskonalenie nauczycieli wychowania fizycznego w stosowaniu najnowszych technik nauczania koszykówki; doskonalenie umiejętności mediacyjnych; pomoc dziecku krzywdzonemu; doskonalenie warsztatu pracy nauczyciela przedmiotu i wychowawcy"; 2015/2016 – „doskonalenie w zakresie doradztwa zawodowego; doskonalenie umiejętności rozwiązywania sytuacji trudnych i konfliktowych; szkolenia w zakresie umiejętności oceniania kształtującego; doskonalenie warsztatu pracy wychowawcy (profilaktyka – dopalacze, uzależnienia od Internetu); szkolenia w zakresie stosowania w nauczaniu edukacji spersonalizowanej".

³⁰ W planach rozwoju zawodowego nauczycieli stażystów rok szkolny: 2012/2013 – (stażysta N.R.) „udział w zorganizowanej formie doskonalenia zawodowego – forma realizacji: aktywne uczestniczenie w kursach doskonalenia zawodowego dla potrzeb własnych i szkoły; pogłębianie wiedzy i umiejętności z zakresu zaspakajania potrzeb wychowawczych uczniów – forma realizacji – studiowanie literatury i czasopism psychologicznych i pedagogicznych. Uczestniczenie w warsztatach i kursach; poszerzanie wiedzy i umiejętności w procesie aktywnego udziału w wewnątrzszkolnym i zewnętrznym doskonaleniu"; (stażysta G.A.) „poszerzanie wiedzy i umiejętności w procesie aktywnego doskonalenia zawodowego –

i zewnętrznym doskonaleniu, pogłębianie wiedzy i umiejętności z zakresu zaspokojenia potrzeb wychowawczych uczniów, tworzenie i doskonalenie warsztatu pracy. Indywidualne zadania, m.in. dla wszystkich sześciu nauczycieli stażystów, określone były natomiast w dokumencie sporządzanym na każdy rok szkolny pn. „Zadania dodatkowe nauczycieli przydzielone na rok szkolny...” i obejmowały m.in. opiekę nad uczniami podczas zawodów szkolnych, organizację festynów rodzinnych, współpracę z wychowawcą danej klasy, pomoc w organizowaniu szkolnego konkursu.

Dyrektor wyjaśniła, że do czasu złożenia planu rozwoju zawodowego przydział zadań dodatkowych, w tym szkoleń, jest bardzo ogólny oraz dopiero po dwóch – trzech miesiącach mogą zaproponować zadania, które wpłyną na rozwój zawodowy stażysty i Szkoły. Dyrektor zaznaczyła ponadto, że przyjęte rozwiązania, tj. ogólne zapisy w planach rozwoju zawodowego nauczycieli oraz w planach nadzoru pedagogicznego, przynoszą oczekiwane dobre efekty.

(dowód: akta kontroli str. 65-72, 101-137, 322-396)

1.2. Nadzór sprawowany przez dyrektora szkoły nad realizacją zadań przez opiekuna stażu oraz nad wdrażaniem planu rozwoju zawodowego przez nauczyciela stażystę ubiegającego się o stopień awansu nauczyciela kontraktowego.

Dyrektor, jak i opiekun stażu, w ramach zadania związanego z pomocą stażysty w przygotowaniu planu rozwoju zawodowego, nie dokumentowała poziomu umiejętności nauczyciela stażysty (w szczególności słabych i mocnych stron oraz potrzeb rozwojowych) przed przystąpieniem do opracowania przez niego planu rozwoju.

Dyrektor wyjaśniła, że przeprowadzała rozpoznanie umiejętności nauczycieli stażystów na podstawie dokumentów ze szkoły wyższej i przeprowadzonych rozmów, które potwierdzały ich kwalifikacje. Nie dokumentowała powyższego z uwagi na brak takiej potrzeby oraz nie wystąpiła w tym okresie konieczność kierowania zatrudnionych na dodatkowe doskonalenie zawodowe. Dyrektor wskazała, że po rozmowie i na podstawie przedstawionych dokumentów była pewna, że kandydat jest odpowiednią osobą do zatrudnienia. W późniejszym etapie, w trakcie stażu, rozwijała i wzmacniała mocne strony stażysty oraz eliminowała słabe.

(dowód: akta kontroli str. 65-69, 564-568)

Dyrektor wyjaśniła, że analizowała wszystkie badane plany rozwoju zawodowego nauczycieli stażystów i w każdym przypadku zatwierdzała je bez korekt, nie dokumentowała tych analiz z uwagi na brak takiej potrzeby. Sporządzane przez nauczycieli stażystów plany rozwoju zawodowego nie były w żadnym przypadku modyfikowane w trakcie stażu.

(dowód: akta kontroli str. 65-69)

W kontrolowanym okresie (lata szkolne 2012/2013-2015/2016) Wicedyrektorzy obserwowali łącznie 15 zajęć, z tego 13 prowadzonych przez nauczycieli stażystów (dwukrotnie u pięciu nauczycieli stażystów i trzykrotnie u jednego nauczyciela stażysty) i dwa prowadzone przez opiekunów (dwukrotnie jednego z opiekunów stażystów), które obserwował stażysta.

Przebieg obserwacji dokumentowano w „Arkuszach obserwacji zajęć”³¹ lub „Arkuszach obserwacji lekcji”. Przedmiotem obserwacji była m.in. dokumentacja prowadzona przez nauczyciela, mocne strony nauczyciela stażysty, dostosowanie wymagań edukacyjnych do potrzeb uczniów, metody i formy pracy, cele hospitacji (psycholog) oraz dodatkowo, w przypadku nauczycieli przedmiotowych, oceniano również, za pomocą wskaźników, m.in.

forma realizacji – udział w szkoleniach i innych formach doskonalenia zawodowego. Aktywna praca nad samokształceniem”; rok szkolny 2014/2015 – (stażysta P.K.) „uczestniczenie w wewnątrzszkolnych, pozaszkolnych i samokształceniowych formach doskonalenia zawodowego”; (opiekun N.S.) „tworzenie i doskonalenie własnego warsztatu pracy – forma realizacji: kursy metodyczne, szkolenia, konferencje metodyczne, aktywny udział we wszelkich dostępnych formach doskonalenia zawodowego; gromadzenie pomocy naukowych niezbędnych do prowadzenia zajęć sportowych”; (stażysta C.M.) „doskonalenie własnych kwalifikacji – uczestnictwo w doskonaleniu zawodowym wewnątrzszkolnym, pozaszkolnym i samokształceniowym forma realizacji: aktywny udział w kursach, warsztatach, radach pedagogicznych. Lektura czasopism pedagogicznych i psychologicznych oraz książek o tematyce pedagogiczno – psychologicznej”; rok szkolny 205/2016 – (stażysta I.C.) „uczestniczenie w wewnątrzszkolnych formach doskonalenia zawodowego nauczycieli”.

³¹ W przypadku psychologa.

metody i techniki nauczania, umiejętność prowadzenia lekcji na kilku poziomach, kontakt i traktowanie uczniów.

W Arkuszach obserwacji lekcji/zajęć odnotowano łącznie pięć uwag³². Natomiast nie odnotowywano faktu omawiania tych obserwacji i formułowanych uwag (nauczyciel stażysta/opiekun). Stażyści byli uwzględniani w „harmonogramach obserwacji” w ramach Planów nadzoru pedagogicznego w Zespole Szkół nr 3 na kolejne lata szkolne, a planowane obserwacje zostały przeprowadzone.

Dyrektor wyjaśniła, że wszystkie „hospitacje” przeprowadzone w kontrolowanym okresie (wicedyrektora, opiekuna stażu, stażysty), w tym też nieobserwowane przez dyrekcję, były szczegółowo omawiane z nauczycielami stażystami w obecności ich opiekunów. Wydawane zalecenia były dokładnie omawiane oraz podawane były również wskazówki – propozycje, które nauczyciele stażyści mogliby wykorzystać na kolejnych lekcjach z uczniami. Dokumentem potwierdzającym, iż nauczyciel stażysta wziął pod uwagę zalecenia i sugestie wynikające z omawianych hospitacji, są arkusze hospitacji kolejnych lekcji obserwowanych przez opiekuna i brak uwag do ich przebiegu, dotyczących zaleceń z poprzednich hospitacji. Z przeprowadzanych rozmów wicedyrektora i opiekuna stażu z nauczycielem stażystą, dotyczących przeprowadzonej lekcji, nie były sporządzane oddzielne notatki, gdyż nie było takiej potrzeby. Wicedyrektorzy po każdym takim spotkaniu, jeżeli Dyrektor nie brała w nim udziału, zdawali jej raport z postępów w rozwoju nauczyciela stażysty. Wszystkie sformułowane przez opiekunów stażu w arkuszach obserwacji uwagi i zalecenia, związane z przeprowadzeniem przez stażystę zajęć edukacyjnych, zostały zrealizowane. Dyrektor wskazała ponadto, że nauczyciele stażyści z lekcji na lekcję coraz sprawniej realizowali założenia metodyczne i merytoryczne nauczanego przedmiotu. Dowodem na to są bardzo dobre i dobre oceny, które uzyskiwali uczniowie nauczycieli stażystów, liczny udział uczniów w konkursach i zawodach sportowych oraz odnoszone w nich sukcesy, a także brak uwag i skarg rodziców dotyczących pracy nauczycieli stażystów, co nie byłoby możliwe, gdyby nauczyciele stażyści nie realizowali sformułowanych przez opiekunów w arkuszach obserwacji uwag i zaleceń.

Dodatkowo, każdy z opiekunów złożył oświadczenie w którym potwierdził omawianie obserwowanych zajęć w obecności wicedyrektorów.

(dowód: akta kontroli str. 298-321, 349-396, 486-488, 564-567, 596-599)

Dyrektor wyjaśniła, że skierowała w kontrolowanym okresie wszystkich sześciu nauczycieli stażystów na 20 zewnętrznych form doskonalenia (żadne nie było ujęte w planie rozwoju zawodowego i planie doskonalenia zawodowego nauczycieli).

Dyrektor wyjaśniła m.in., że nauczyciele stażyści byli przez nią kierowani na szkolenia w celu motywowania ich do doskonalenia i rozwoju zawodowego, a decyzję taką podejmowała po ustaleniu obszarów wymagających wsparcia i doskonalenia lub zgłoszeniu takiej potrzeby przez stażystę. Dyrektor wskazała, że we wszystkich przypadkach szkolenia odpowiadały potrzebom Szkoły i indywidualnym potrzebom stażysty.

Szkoła dofinansowała sześć szkoleń, w kwocie ogółem 0,7 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 323-325, 486-504)

W kontrolowanym okresie plany nadzoru pedagogicznego i sprawozdania z ich wykonania nie zawierały postanowień dotyczących nadzoru nad realizacją zadań przez opiekuna stażu.

Dyrektor wyjaśniła, że nadzorowała realizację zadań przez opiekunów stażu, w tym monitorowała ich działania na podstawie rozmów, które dotyczyły m.in. realizacji zadań ujętych w planie rozwoju, napotkanych problemów oraz potrzeb stażystów oraz, że nie dokumentowała tych spotkań. W okresie objętym badaniem nie korygowano działań opiekunów stażu.

(dowód: akta kontroli str. 65-69, 349-396, 564-568)

W kontrolowanym okresie Dyrektor nie zmieniała wyznaczonego nauczycielowi opiekuna stażu.

³² Dotyczyły one głównie koncentracji uczniów i porządku na prowadzonych zajęciach; w kolejnych arkuszach z obserwacji nie odnotowywano uwag.

Dyrektor, zgodnie z rozporządzeniem w sprawie uzyskiwania awansu zawodowego nauczycieli, zapewniła nauczycielom stażystom ubiegającym się o stopień awansu nauczyciela kontraktowego warunki do rozwoju zawodowego. Wyznaczyła opiekunów stażu, określając w sposób pisemny ich zadania. Umożliwiła nauczycielom stażystom obserwacje zajęć prowadzonych przez opiekunów oraz prowadzenie zajęć dydaktycznych.

2. Wdrażanie procedury związanej z procesem uzyskiwania przez nauczyciela stażystę stopnia awansu zawodowego nauczyciela kontraktowego

Opis stanu faktycznego

Nauczyciele stażyści, którzy w kontrolowanym przez NIK okresie uzyskali stopień awansu nauczyciela kontraktowego lub rozpoczęli staż w roku szkolnym 2015/2016, posiadali kwalifikacje zawodowe właściwe dla danego poziomu kształcenia i typu szkoły, określone w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 marca 2009 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudnić nauczycieli niemających wyższego wykształcenia lub ukończonego zakładu kształcenia nauczycieli³³ (dalej: rozporządzenie w sprawie kwalifikacji zawodowych”).

(dowód: akta kontroli str. 405-407)

Nauczyciele stażyści, którzy ubiegali się o stopień awansu nauczyciela kontraktowego, złożyli sprawozdania z realizacji planów rozwoju w terminie od 3 do 4 czerwca danego roku szkolnego, tj. zgodnie z § 4 ust. 4 rozporządzenia w sprawie uzyskiwania awansu zawodowego. We wszystkich pięciu sprawozdaniach z realizacji planów rozwoju zawodowego nauczycieli stażystów ubiegających się o stopień zawodowy nauczyciela kontraktowego, wskazano sposoby realizacji wymagań niezbędnych do uzyskania stopnia nauczyciela kontraktowego ujętych w planach rozwoju zawodowego określonych w § 6 ust. 2 rozporządzenia w sprawie uzyskiwania awansu zawodowego.

(dowód akta kontroli str. 55, 138-143, 148-151, 156-159, 164-167, 172-174)

Opiekunowie stażu przedstawili Dyrektorowi projekty oceny dorobku zawodowego nauczycieli za okres stażu w terminie od 2 do 9 czerwca danego roku szkolnego, tj. w terminie określonym w § 5 rozporządzenia w sprawie uzyskiwania awansu zawodowego. Dyrektor ustaliła pozytywne oceny dorobku zawodowego nauczycieli stażystów w terminie nie dłuższym niż 21 dni od dnia złożenia sprawozdania, tj. zgodnie z art. 9c ust. 6 KN.

W uzasadnieniu oceny dorobku Dyrektor wskazywała m.in. realizację planów rozwoju w całości, spełnienie wymagań na stopień nauczyciela kontraktowego oraz sposób ich realizacji. Uzasadnienia tych ocen odnosiły się ogólnie do zadań określonych w planach rozwoju zawodowego poszczególnych nauczycieli stażystów. Powyższe oceny Dyrektor sporządzała w pięciu przypadkach w formie szablonu, w którym odnosiła się do wszystkich wymagań określonych w § 6 ust. 2 rozporządzenia w sprawie uzyskiwania stopnia awansu i indywidualizowała je, np. w zakresie doskonalenia zawodowego (bez wskazywania tematyki tych szkoleń) i nauczanego przedmiotu przez stażystę. W jednym przypadku ocena dorobku sformułowana była w sposób ogólny, ze wskazaniem na poznanie organizacji i zasad funkcjonowania Szkoły oraz umiejętności omawiania własnych i obserwowanych lekcji, a w tym m.in. umiejętności dotyczące dobrego kontaktu z uczniami i rozwiązywania ich problemów. W powyższych uzasadnieniach ocen nie odnoszono się m.in. do: konkretnych umiejętności dydaktyczno-metodycznych i wychowawczych, które rozwinęli nauczyciele podczas stażu, korzyści, jakie uczniom i Szkole przyniosły działania nauczyciela podjęte w okresie stażu; nie wskazano zakresu i rezultatów współpracy z rodzicami dzieci, czy stosowania umiejętności wyniesionych z udziału w formach doskonalenia (wewnętrznych i zewnętrznych).

Dyrektor wyjaśniła, że nauczyciele stażyści w planie rozwoju zawodowego dla każdego z czterech wymagań wymienionych § 6 ust. 2 rozporządzenia w sprawie uzyskiwania stopnia awansu zawodowego określali konkretne zadania, które umożliwiały spełnienie tych

³³ Dz. U. z 2015 r. poz. 1264.

wymagań. Natomiast do sporządzenia oceny dorobku zawodowego oprócz własnych obserwacji oraz wiedzy o nauczycielu, sprawozdań z realizacji planu rozwoju Dyrektor wykorzystywała projekty ocen dokonane przez opiekuna i opinię Rady Rodziców. Dyrektor wskazała, że w ocenie tego dorobku odnosiła się do stopnia realizacji zadań ujętych w planie rozwoju, a sformułowania oceny dorobku wszystkich nauczycieli stażystów powtarzają się, ponieważ dotyczą tych samych wymagań, a zadaniem Dyrektora jest ocena stopnia realizacji zaplanowanych działań dla każdego wymagania. Dyrektor wyjaśniła ponadto, że w uzasadnieniach ocen dorobku zawodowego wszystkich nauczycieli stażystów wskazywała na stopień realizacji zadań określonych w planie rozwoju i ocena pozytywna była stopniem realizacji tego planu. Nie ma natomiast określonego wzoru oceny takiego dorobku, poza zapisem art. 9c ust. 6 KN, że uzasadnienie powinno uwzględniać stopień (pozytywny/negatywny) realizacji planu rozwoju zawodowego.

Rada Rodziców w każdym przypadku wystawiała opinię o ocenianych nauczycielach.

(dowód: akta kontroli str. 55, 144-147, 152-155, 160-163, 168-170, 175-178, 408-412; 486-489, 564-568)

We wszystkich przypadkach skład powołanych przez Dyrektora komisji kwalifikacyjnych dla nauczycieli ubiegających się o awans na stopień nauczyciela kontraktowego był zgodny z art. 9g ust. 1 KN, tj. w skład komisji wchodził: Dyrektor jako jej przewodniczący; przewodniczący zespołu przedmiotowego i opiekun stażu.

(dowód: akta kontroli str. 413-447)

Powołane przez Dyrektora komisje kwalifikacyjne przeprowadziły postępowanie kwalifikacyjne na stopień nauczyciela kontraktowego na podstawie wniosków nauczycieli stażystów skierowanych do Dyrektora. Nauczyciele stażyści złożyli powyższe wnioski w roku uzyskania pozytywnej oceny dorobku zawodowego za okres stażu, zgodnie z art. 9d ust. 7 KN.

(dowód: akta kontroli str. 55, 448-452)

Dokumentacja załączona do wniosków nauczycieli stażystów skierowanych do Dyrektora, zgodnie z § 9 ust. 1 pkt 1-2 rozporządzenia w sprawie uzyskiwania awansu zawodowego, obejmowała poświadczane kopie dokumentów potwierdzających posiadane kwalifikacje zawodowe oraz zaświadczenie Dyrektora.

(dowód: akta kontroli str. 405-407, 448-459)

W kontrolowanym okresie protokoły z przebiegu pracy komisji kwalifikacyjnych zawierały :

- pytania zadane nauczycielowi w czasie rozmowy kwalifikacyjnej (łącznie 15), które odnosiły się do wymagań określonych w § 14 ust.1 pkt 4 rozporządzenia w sprawie uzyskiwania awansu zawodowego, przy czym liczba pytań ogółem, w odniesieniu do poszczególnych nauczycieli, wynosiła od dwóch (w jednym przypadku) do czterech; pytania zadane nauczycielom w czasie rozmowy kwalifikacyjnej w pięciu przypadkach (u każdego z nauczycieli) nie odnosiły się do wszystkich wymagań na ten stopień awansu (§ 6 ust. 2 pkt 1-4 w związku z § 12 ust.1 pkt 2 rozporządzenia w sprawie uzyskiwania awansu zawodowego);
- uzyskane przez nauczyciela oceny punktowe (§ 14 ust. 1 pkt 5 rozporządzenia w sprawie uzyskiwania awansu zawodowego); średnia arytmetyczna punktów przyznanych danemu nauczycielowi wyniosła odpowiednio: w czterech przypadkach 10 punktów i w jednym - 9,3; liczba punktów przydzielona przez opiekuna stażu wyniosła w każdym przypadku 10 punktów; komisje podejmowały rozstrzygnięcie w obecności pełnego składu swoich członków;
- we wszystkich pięciu przypadkach skrótowe zapisy o udzielonych odpowiedziach na wszystkie pytania członków Komisji. W trzech przypadkach druki protokołów posiedzenia Komisji Kwalifikacyjnych zawierały informację, że odpowiedzi należy ująć w formie streszczenia.
Dyrektor wyjaśniła, że w protokołach z przebiegu pracy komisji egzaminacyjnej nie ma zapisu szczegółowego odpowiedzi na zadane pytania, gdyż w protokołach zamieszcza się tylko informację o udzielonych przez nauczyciela odpowiedziach – § 14 ust. 1 pkt. 4 rozporządzenia w sprawie uzyskiwania awansu zawodowego, a nie szczegółowy zapis tych odpowiedzi;

- uzasadnienie rozstrzygnięcia komisji (oceny punktowej), w których stwierdzano m.in., że: stażysta „udzielił wyczerpujących odpowiedzi na zadane pytania;” „wypowiedzi były wyczerpujące i poprawne” lub „uzyskał wymaganą ilość punktów do uzyskania stopnia awansu zawodowego nauczyciela kontraktowego”; „spełnia wymagania awansu na stopień nauczyciela kontraktowego”; w każdym przypadku wszyscy członkowie Komisji Kwalifikacyjnej sporządzali karty indywidualnej oceny punktowej³⁴, w której dodatkowo uzasadniali liczbę przyznanych punktów;

Wszyscy nauczyciele stażysty po przeprowadzonej rozmowie uzyskali akceptację Komisji Kwalifikacyjnej. Komisje wydały nauczycielom zaświadczenia o akceptacji (zgodnie z art. 9g ust. 9 KN).

(dowód: akta kontroli str. 460-474, 486-489)

Pośród czterech nauczycieli stażystów zatrudnionych w Szkole, którzy w kontrolowanym okresie uzyskali stopień nauczyciela kontraktowego:

- jeden ukończył uzupełniające studia magisterskie (filologia angielska);
- jeden ukończył dwa kursy doskonalące (od 21 do 59 godz.);
- trzech uczestniczyło w pięciu seminariach i konferencjach;
- żaden nie realizował własnych programów kształcenia i projektów edukacyjnych;
- wszyscy brali udział w innych aktywnościach (organizacja i udział w regatach, organizacja i przeprowadzanie konkursu (Miejski konkurs plastyczno językowy dla klas I-III „You are what you eat”), prowadzenie zespołów w lidze POZKosz).

(dowód: akta kontroli str. 475-485)

Stwierdzona
nieprawidłowość

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

W przypadku wszystkich pięciu posiedzeń Komisji Kwalifikacyjnej, jej członkowie nie zadali pytań odnoszących się do wszystkich wymagań wskazanych w § 6 ust. 2 rozporządzenia w sprawie uzyskiwania awansu zawodowego. W jednym przypadku pominięto wymaganie wskazane w § 6 ust. 2 pkt 4 wymienionego rozporządzenia, a w czterech przypadkach – wskazane w § 6 ust. 2 pkt 3. Tymczasem z § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia w sprawie uzyskiwania stopni awansu zawodowego przez nauczycieli jednoznacznie wynika, że komisja kwalifikacyjna przeprowadza rozmowę kwalifikacyjną, podczas której nauczyciel stażysta ubiegający się o awans na stopień nauczyciela kontraktowego odpowiada na pytania członków komisji dotyczące wymagań określonych w § 6 ust. 2 ww. rozporządzenia.

Dyrektor wyjaśniła, że podczas rozmowy kwalifikacyjnej stażysty ustnie przedstawiali sprawozdania z przebiegu stażu i bardzo szczegółowo zdawali relację ze spełnienia wszystkich wymagań § 6 ust. 2 pkt. 1-4 rozporządzenia w sprawie uzyskiwania stopni awansu zawodowego – Komisja chciała uzyskać uszczegółowienie i osobistą ocenę realizacji wybranego wymagania. Dyrektor wyjaśniła, że specyfika Szkoły wymaga wnikliwej znajomości środowiska uczniów oraz umiejętności współpracy z rodzicami, wychowawcami, psychologiem, pedagogiem szkolnym przez każdego z nauczycieli, nie wyłączając stażysty. W czasie realizacji stażu zwraca się szczególną uwagę na znajomość środowiska uczniów i monitoruje się ten aspekt jego pracy i w związku z tym nie ma potrzeby zadawania pytań dotyczących tego wymagania, tym bardziej, że ww. rozporządzenie nie narzuca konieczności zadawania pytań dotyczących spełnienia każdego z czterech wymagań.

(dowód: akta kontroli str. 413-447, 486-489)

Ocena cząstkowa

Dyrektor realizowała proces uzyskiwania przez nauczyciela stażystę stopnia awansu zawodowego nauczyciela stażysty poprzez zachowanie terminów uzyskiwania przez nauczyciela stażystę kolejnego stopnia awansu zawodowego, począwszy od zakończenia stażu i złożenia sprawozdania z realizacji planu rozwoju zawodowego, wydanie przez Dyrektora pozytywnej oceny dorobku zawodowego, złożenie wniosku o nadanie stopnia awansu zawodowego, przeprowadzenie przez Komisję rozmowy kwalifikacyjnej, uzyskanie akceptacji Komisji, po nadanie przez Dyrektora stopnia awansu nauczyciela kontraktowego.

³⁴ Karty indywidualnej oceny punktowej spełnienia wymagań niezbędnych do uzyskania stopnia nauczyciela kontraktowego – załączniki do protokołu z posiedzenia Komisji Kwalifikacyjnej.

Jednak protokoły posiedzeń komisji kwalifikacyjnych nie zawierały wszystkich elementów wymaganych rozporządzeniem w sprawie uzyskiwania awansu zawodowego. Nie zadano pytań odnoszących się do wszystkich wymagań wskazanych w § 6 ust. 2 rozporządzenia w sprawie uzyskiwania awansu zawodowego.

IV. Wnioski

Wniosek pokontrolny

Przedstawiając powyższe oceny wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust.1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli³⁵, wnioskuje o zadawanie i ujmowanie w protokołach z przebiegu posiedzenia komisji kwalifikacyjnych pytań odnoszących się do wszystkich wymagań wskazanych w § 6 ust. 2 rozporządzenia w sprawie uzyskiwania awansu zawodowego.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ust 1 i 2 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Gdańsku.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwagi

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie NIK, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Gdańsk, dnia 31 maja 2016 r.

Kontroler
Ewa Duszka
starszy inspektor kontroli państwowej

Duszka
.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Gdańsku

Dyrektor

z up.

p.o. WICEDYREKTORA DELEGATURY
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI
w Gdańsku

Teresa Dawicka
.....
podpis

³⁵ Dz. U. z 2015 r. poz. 1096 oraz z 2016 r. poz. 677